

INNOVATSION YONDASHUV ASOSIDA BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARINING AUTOPEdagogIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA

Raximov Hasanboy Umarjon o'g'li

Namangan davlat pedagogika instituti katta o'qituvchisi

hasanboyrahimov4474@gmail.com,

+99897 259 44 75

Annotatsiya: Bugungi kunda pedagogik ta'limda innovatsion yondashuvlar muhim o'rin tutmoqda. Tasviriy san'at o'qituvchilarining autopedagogik kompetentligi, ya'ni o'z-o'zini o'rgatish va rivojlantirish qobiliyati, o'quv jarayonida samarali natijalar olish uchun zarur bo'lgan asosiy komponentlardan biridir. Ushbu maqolada tasviriy san'at o'qituvchilarining innovatsion yondashuvlar asosida autopedagogik kompetentligini rivojlantirishning pedagogik muammolari va yechimlari tahlil qilinadi..

Kalit so'zlar: innovatsion yondashuv, autopedagogika, kompetentlik, professional, kasbiy-ijodiy, tasviriy san'at, badiiy asar, badiiy-estetik, motivatsion, shaxsiy, kasbiy, psixologik, axloqiy.

РАЗВИТИЕ АУТОПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА НА ОСНОВЕ ИННОВАЦИОННОГО ПОДХОДА КАК ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

Аннотация: В настоящее время инновационные подходы играют важную роль в педагогическом образовании. Аутопедагогическая компетентность учителей изобразительного искусства, то есть способность к самообучению и саморазвитию, является одним из ключевых компонентов, необходимых для достижения эффективных результатов в учебном процессе. В данной статье анализируются педагогические проблемы и пути развития аутопедагогической компетентности учителей изобразительного искусства на основе инновационных подходов.

Ключевые слова: инновационный подход, самопедагогика, компетентность, профессиональная, профессионально-творческая, изобразительное искусство, художественный труд, художественно-эстетическая, мотивационная, личностная, профессиональная, психологическая, этическая.

DEVELOPMENT OF AUTOPEdagogICAL COMPETENCE OF FUTURE FINE ARTS TEACHERS BASED ON AN INNOVATIVE APPROACH AS A PEDAGOGICAL PROBLEM

Abstract: At present, innovative approaches play an important role in pedagogical education. Autopedagogical competence of fine art teachers, that is, the ability to self-study and self-development, is one of the key components necessary to achieve effective results in the

badiiy pedagogik ta'lim va o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligi sohasidagi strategik reja asosida yotadi hamda innovatsion yondashuv asosida bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarida autopedagogik kompetentlikni rivojlantirish bo'yicha talabalarni tayyorlash sohasidagi asosiy kasbiy ta'lim dasturining maqsadi bilan bevosita bog'liqdir. Bunday yondashuvlar o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishida kreativlik, yangi pedagogik texnologiyalarni joriy etish, o'z-o'zini anglash va pedagogik faoliyatni samarali tashkil etish qobiliyatlarini oshiradi. Ushbu maqolada innovatsion yondashuvlar asosida bo'ladigan tasviriy san'at o'qituvchilarining autopedagogik kompetentligini rivojlantirishning pedagogik muammolari ko'rib chiqiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Pedagogika oliy ta'lim muassasalari "Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi" ta'lim yo'nalishi talabalari tabiatdagi olam go'zalligini baholashning aniq mezonlari hisoblangan badiiy ijod va badiiy ijod jarayoniga yo'nalgan bo'lishlari kerak. "Tasviriy san'at tarixi" fani orqali talabalarda autopedagogik kompetentlikni rivojlantirishda nafaqat pedagogik mahoratni ilmiy-nazariy asoslarini o'zlashtirishi, balki ular badiiy va estetik madaniyatning targ'ibotchisi bo'lishlari lozim. Shuning uchun tasviriy san'at tarixi fani orqali talabalarlarning autopedagogik kompetentlikni rivojlantirishda badiiy-estetik tayyorgarligi tushunchasi mazmuni va tuzilmasi hamda oliy ta'lim jarayoni sharoitida uni rivojlantirish imkoniyatlarini aniqlashtirishga alohida zaruriyat mavjudir.

Pedagogik faoliyatga kasbiy-ijodiy tayyorgarlik muammolari ko'plab olimlarning ilmiy tadqiqotlaridan joy olgan. Jumladan, B.X.Raximov - bo'lajak o'qituvchida kasbiy-madaniy munosabatning shakllanishi, N.A.Muslimov - o'qituvchini kasbiy shakllantirishning pedagogik asoslari, M.B.Urazova - kasbiy ta'lim jarayonida bo'lajak o'qituvchilarni loyihaviy faoliyatga tayyorlash, F.R.Yuzlikaev - bo'lajak o'qituvchilarning didaktik tayyorgarligini jadallashtirish, S.R.Zoxidova - o'qituvchilarni kasbiy ijtimoiylashtirish jarayonlarini takomillashtirish va boshqalar yuqorida yo'nalishlar bo'yicha izlanishlarni amalga oshirishgan.

“Pedagogik faoliyatga tayyorlik boshqa har qanday faoliyatdan farq qilmaydi, bu shaxsning o‘z qobiliyatiga bo‘lgan ishonchi, motivatsiyasini anglashi va barcha harakatlarning maqsadlarga erishishga yo‘nalganligini anglatadi” deb ta’kidlaydi A.T.Puni. Bizning nazarimizda bu fikr albatta, bir oz munozarali, chunki, tayyorlik oddiy harakatlarga qaraganda ancha murakkab kategoriyadir va ko‘p bosqichli, qirrali tizim bo‘lib, uning mohiyati faoliyatning o‘ziga xos ijodiy qobilyatlari bilan belgilanadi. M.T.Mirsolieva esa kasbiy-ijodiy tayyorgarlikka professionalning o‘ziga xos va jamoaviy ilmiy ishlarni tashkil etish qobiliyati, innovatsion kelajakni ko‘rish, o‘z-o‘zini rivojlantirish, o‘z-o‘zini anglash va o‘z-o‘zini baholash kabi fazilatlarni kiritish mumkinligini tadqiqotlarida ko‘rsatib o‘tgan.

Shunday qilib, mazkur masala bo‘yicha ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish ma’lum xulosalar chiqarish imkonini beradi. Jumladan, (1) kasbiy-ijodiy tayyorgarlik tadqiqotchilar tomonidan faoliyatning natijasi; (2) kasbiy-ijodiy vaziyatga doir muammolarni hal qilishga munosabatni o‘rnatadigan sifat; (3) maqsadli faoliyat uchun shart-sharoitlar; kabi murakkab tarkibiy asosga ega faoliyat turidan kelib chiqadigan shaxsning faol holati sifatida talqin etilgan.

Ilmiy adabiyotlarda pedagogik faoliyatga tayyorlashning ta’rifi tadqiqot yondashuviga qarab izohlanadi. Shu sababli pedagogik faoliyatga tayyorlashning bir nechta turlari va shakllari ajratiladi: shaxsiy, kasbiy, psixologik, axloqiy, motivatsion va boshqalar.

Shunday ekan, bo‘lajak tasviriy san’at o‘qituvchilarining kasbiy-ijodiy faoliyatga tayyorligini uchta tarkibiy asosini ajratib ko‘rsatish mumkin: birinchidan, ijodiy faoliyat davomida mustahkam poydevorning yaratilganligi; ikkinchidan, talabalar, rassomlar bilan va pedagogik jarayondagi o‘zaro munosabatlarda aks etadigan shaxs sifati, qobiliyati, ustuvor yo‘nalishlarining rivojlanganligi; uchinchidan, o‘z-o‘zini namoyon qilish, o‘z-o‘zini anglash, o‘z-o‘zini baholash va o‘z-o‘zini rivojlantirishning qat’iy asosga ega ekanligi.

Ta’kidlash joizki, yuqoridagi fikrlar ba’zi mutaxassisliklar uchun, masalan, tasviriy san’at o‘qituvchilari uchun mukammallik kasb etmaydi, chunki tasviriy san’at tarixi fani orqali bo‘lajak tasviriy san’at o‘qituvchilarida autopedagogik

kompetentlikni rivojlantirishga qo'yiladigan talablar uning faoliyat yo'nalishiga qarab belgilanishi kerak.

Tasviriy san'at tarixi fani orqali bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarida autopedagogik kompetentlikni rivojlantirishda, alohida tarkibiy qismiga tasviriy san'at asarlarning o'zi, san'atshunoslik elementlari, tasviriy san'at nazariyasi, badiiy asarlarni tahlil qilishga kiradi. Tasviriy san'at tarixi fani orqali bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarida autopedagogik kompetentlikni rivojlantirishning mazmuni tasviriy san'at asarlarini idrok etish va o'rganishni shakllantirishga, atrofdagi borliqqa va kreativ munosabatni rivojlantirishga qaratilgan.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari tasviriy san'at o'qituvchilarining autopedagogik kompetentligini rivojlantirish jarayonida innovatsion yondashuvlarning ahamiyatini ochib, pedagogik faoliyatda yangicha yondashuvlar va metodlar qo'llanilishi, o'qituvchilarning o'z-o'zini tahlil qilish qobiliyatini oshirib, kasbiy faoliyatda samarali natijalarga erishishga yordam beradi. Innovatsion texnologiyalarni joriy qilish, masofaviy o'qitish va interaktiv metodlar tasviriy san'at o'qituvchilarining pedagogik kompetensiyalarini yanada mustahkamlashga imkon yaratadi.

Bundan tashqari, o'qituvchilarning autopedagogik kompetentligini rivojlantirishda shaxsiy rivojlanish va doimiy o'qish jarayonining ahamiyati katta. O'qituvchilar o'z pedagogik usullarini doimiy ravishda tahlil qilib, yangi g'oyalarni sinovdan o'tkazish orqali o'z faoliyatlarini takomillashtirishga erishadilar. Bu jarayon o'quvchilarga yanada sifatli va ta'sirchan ta'lim berishga yordam beradi. Shu bilan birga, autopedagogik kompetentlikni rivojlantirish jarayonida ba'zi muammolar ham yuzaga kelishi mumkin. Bular orasida o'qituvchilarning yangi texnologiyalarni o'zlashtirishdagi qiyinchiliklar, o'qituvchilarni yangiliklarga moslashtirish uchun qo'shimcha o'quv dasturlarining zarurligi va autopedagogik faoliyatni nazorat qilishni rivojlantirish masalalari mavjud.

Umuman olganda, innovatsion yondashuvlar asosida tasviriy san'at o'qituvchilarining autopedagogik kompetentligini rivojlantirish, ularning pedagogik faoliyatini samarali qilish, o'quvchilarga individual yondashuvni ta'minlash va ta'lim jarayonini takomillashtirishga katta hissa qo'shadi. Shu bilan birga, bu jarayonni

amalga oshirishda pedagogik amaliyotdagi turli muammolarni hal etish zarurati ham muhimdir. Bu esa, o'qituvchilarning kompetentliklarini yanada rivojlantirish va ta'lim sifatini oshirish uchun zaruriy shartlarni yaratadi.

XULOSA

Yuqoridagi fikrlardan kelib chiqib, shuni alohida qayd etib o'tish lozimki, tasviriy san'at tarixi fani orqali bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarida autopedagogik kompetentlikni rivojlantirishda kasbiy-ijodiy tayyorgarlikning muhim yo'nalishi hisoblanib, uni shakllantirish o'quvchilarning estetik va madaniy faoliyati jarayonida bevosita jalb etiladigan milliy xususiyatlar, etnik an'analarni hisobga olgan holda amalga oshirilishi lozim. Shuningdek, autopedagogik kompetentlikni rivojlantirish o'qituvchilarning kasbiy va shaxsiy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi, yangi pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirishga va o'z faoliyatlarini doimiy ravishda yaxshilashga imkon beradi. Autopedagogik kompetentlikni rivojlantirish jarayonida o'qituvchilarga qo'shimcha o'quv dasturlari va metodik qo'llanmalarni joriy qilish zarurligini ko'rsatdi.

Bundan tashqari, innovatsion pedagogik yondashuvlar va texnologiyalarni joriy qilishda ba'zi qiyinchiliklar yuzaga kelishi mumkin, lekin bu muammolarni hal qilish orqali ta'lim jarayonini takomillashtirish va o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini oshirish mumkin. Umuman olganda, tasviriy san'at o'qituvchilarining autopedagogik kompetentligini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari ta'lim sifatini oshirishda, pedagogik jarayonni samarali tashkil etishda va o'quvchilarga sifatli ta'lim berishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI (REFERENCES)

1. Boltaboyev A. Color Relationships in Paintings //CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN. – 2023.
2. Taxirovich S. N. et al. BADIY TASVIR VOSITALARIDA METONIMIYANING LINGVISTIK TAVSIFI //PEDAGOGS jurnali. – 2023. – T. 34. – №. 3. – C. 42-45.
3. Rakhimov, H. U. (2023). ANALYZING THE PROFESSIONAL QUALITIES OF FUTURE FINE ARTS TEACHERS BASED ON ART STUDIES. Экономика и социум, (1-1 (104)), 50-53.
4. Pulatov, D. S., & Kh, R. U. (2019). On fine arts and its varieties. Вестник магистратуры, (4-4 (91)), 89-90.